

Participatieplan over kleine windmolens in Alphen aan den Rijn

Introductie: in gesprek over kleine windmolens

Kernboodschap

Het klimaat verandert. Daarom wil de gemeente meer schone energie opwekken. Ook veel boeren en andere ondernemers willen duurzame energie opwekken om hun bedrijven duurzamer te maken.

Dit kan, naast zonnepanelen op daken, ook met kleine windmolens op de grond van het bedrijf. De gemeente vindt het belangrijk dat deze kleine windmolens er kunnen komen. En dat het plaatsen van deze windmolens volgens duidelijke regels gebeurt. De windmolens mogen bijvoorbeeld de natuur niet beschadigen en geen overlast veroorzaken door bijvoorbeeld schaduw of geluid. Daarom stelt de gemeente regels op over waar en onder welke voorwaarden de kleine windmolens er kunnen komen.

De komende periode kunnen stakeholders (betrokken maatschappelijke organisaties en bedrijven) en inwoners meedenken over de wensen en zorgen rondom kleine windmolens. Wat vinden zij belangrijk? Zo kan de gemeente regels opstellen die daarbij passen. En kunnen de bedrijven hun eigen, schone energie opwekken.

Op 29 november gaat de gemeente in gesprek met de stakeholders. Daarnaast spreekt de gemeente met inwoners. Dit gebeurt tijdens straatgesprekken op o.a. maandag 27 november. Er vinden ook inwonerbijeenkomsten plaats op maandagavond 4 december in Boskoop, op donderdagavond 7 december in Aarlanderveen, op dinsdagavond 12 december in Hazerswoude-Rijndijk en op woensdagavond 20 december in Zwammerdam.

Het doel van deze gesprekken is dat stakeholders en inwoners informatie krijgen over kleine windmolens en hun mening kunnen geven. De gemeente zal luisteren naar alle zorgen en wensen van inwoners en organisaties in de gemeente. Ook doet de gemeente haar best om uit te leggen welke ingewikkelde keuzes de gemeente moet maken. De gemeente wil haar klimaatdoelstellingen halen en ondernemers de kans geven om duurzame energie op te wekken met kleine windmolens. Tegelijk vindt de gemeente het ook belangrijk dat mensen prettig kunnen leven in hun eigen omgeving.

De resultaten van al deze gesprekken gebruikt de gemeente om regels te maken over kleine windmolens. Wethouder Gert van den Ham ontvangt een verslag met wat er leeft onder inwoners en betrokken organisaties en bedrijven. De wethouder stuurt de resultaten door aan de gemeenteraad en legt uit op welke manier de resultaten worden gebruikt bij het maken van regels over kleine windmolens. De inwoners en stakeholders die aanwezig waren bij de inwonersavonden ontvangen ook het verslag.

De gemeente geeft alle informatie over kleine windmolens en de gesprekken daarover via haar reguliere kanalen, waaronder sociale media, nieuwsbrief en in de lokale kranten. Betrokken organisaties zoals dorpsoverleggen, boerenorganisaties en ondernemers wordt gevraagd om ook de informatie van de gemeente te delen.

Wat is het doel van de gesprekken?

De gemeente heeft een aantal doelen voor ogen met deze gesprekken:

- een goed beeld vormen van de verschillende opvattingen, wensen, zorgen en ideeën van inwoners en stakeholders over kleine windmolens, onder welke voorwaarden ze in het landschap passen en hoe ze eruit komen te zien;
- de kwaliteit van het beleid te verbeteren, door het goed te laten aansluiten bij wensen en zorgen van inwoners en stakeholders;
- de legitimiteit van beleid te vergroten, door een grote diversiteit aan bewoners te spreken en hun wensen en zorgen te leren kennen;
- het vertrouwen in de overheid vergroten, doordat de gemeente de wensen en zorgen van stakeholders en inwoners meeweegt bij het maken van beleidsregels over kleine windmolens;
- de persoonlijke ontwikkeling van mensen stimuleren, met name meer kennis over het onderwerp, meer acceptatie van het opwekken van duurzame energie en kleine windmolens;
- beter begrip van de genomen overheidsbesluiten door deelnemers aan participatietrajecten en de samenleving als geheel, door inwoners deelgenoot te maken van de afwegingen en dilemma's;

Wie organiseert, voert en analyseert de gesprekken?

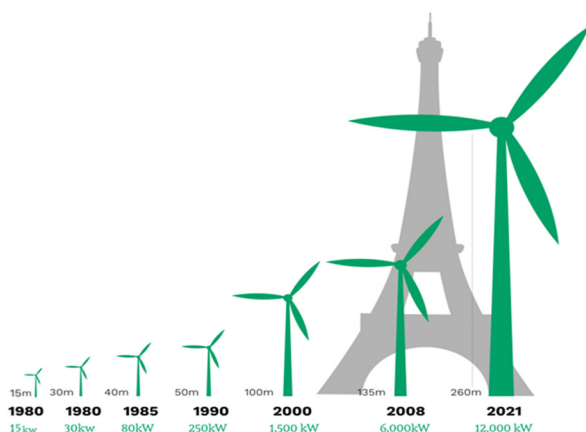
De gemeente geeft EMMA de opdracht om namens de gemeente de gesprekken met stakeholders en inwoners te organiseren, voeren en analyseren. De gemeente denkt mee over de opzet van de gesprekken, ondersteunt in de organisatie en levert informatie over de lokale context. Medewerkers van de gemeente voeren ook gesprekken met stakeholders en inwoners. EMMA analyseert de resultaten van de gesprekken en schrijft een verslag met een overzicht van meningen, argumenten en sentimenten van stakeholders en inwoners.

Vraagstuk en ruimte voor invloed

Wat is een kleine windmolen?

De hoogte van kleine windmolens kan verschillen tussen ongeveer 15 en 45 meter. Kleine windmolens zijn niet veel hoger dan andere dingen er omheen, zoals gebouwen en bomen. En kleine windmolens wekken elektriciteit op die meestal alleen wordt gebruikt door de mensen en bedrijven in de buurt.

Kleine windmolens kunnen vooral elektriciteit opwekken voor eigen gebruik van het bedrijf, bedrijventerrein of energiecoöperatie waarbij de kleine windmolen staat. Eén kleine windmolen kan elektriciteit opwekken van een gemiddelde melkveehouderij of tien huishoudens, ongeveer 50.000 tot 70.000 kWh per jaar.

Welke regels zijn er over kleine windmolens?

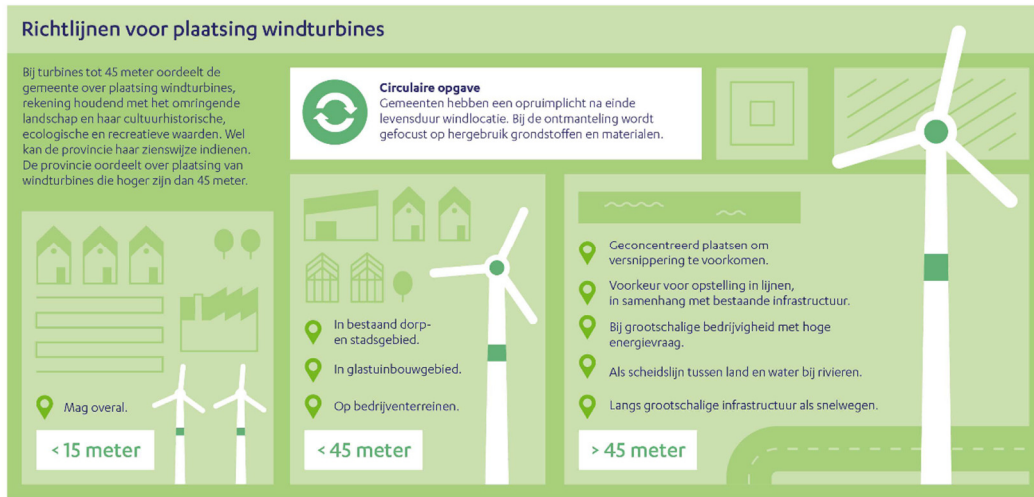
Op dit moment heeft gemeente Alphen aan den Rijn nog geen regels speciaal voor kleine windmolens. Daarom gaan gemeente en provincie de komende tijd deze regels maken. De gemeente gebruikt de mening van stakeholders en inwoners om beleidsregels voor kleine windmolens te maken.

Op dit moment heeft de gemeente een aantal uitgangspunten waar de kleine windmolens aan moeten voldoen. Deze staan beschreven in de uitgangspuntennotitie, die door het college is vastgesteld in mei 2023.

- Kleine windmolens kunnen alleen op eigen grond van bedrijven en op bedrijventerreinen komen.
- De elektriciteit die de kleine windmolens opwekt wordt gebruikt voor het bedrijf, bedrijfsvereniging of energiecoöperatie.
- Als een ondernemer een kleine windmolen wil plaatsen, moet het al zonnepanelen op het dak hebben of deze tegelijk met de kleine windmolen aanleggen. Wind- en zonne-energie leveren op andere momenten op de dag en in het jaar energie op en vullen elkaar goed aan.
- Kleine windmolens mogen geen overlast vormen voor andere inwoners door geluidoverlast en slagschaduw.

- Kleine windmolens moeten voldoen aan veiligheidseisen en wet Natuurbescherming, zodat mens en dier wordt beschermd.

In het Omgevingsbeleid van de provincie zijn richtlijnen meegegeven voor het plaatsen van windmolens.

Richtlijnen voor plaatsing windturbines (Bron: Provincie Zuid-Holland)

Wat vragen we stakeholders en inwoners?

- Algemene kijk op kleine windmolens
 - wat vind je van het opwekken van duurzame energie met kleine windmolens bij ondernemers in het buitengebied en op bedrijventerreinen?
 - Welke wensen en zorgen heb je hierbij?
- Voorwaarden voor kleine windmolens in het landschap
 - Aan welke regels moeten kleine windmolens voldoen als het gaat over
 - Hoogte in relatie tot omgeving
 - Zichtbaarheid vanaf de openbare weg
 - Afstand tot bebouwing van anderen
 - Afstand tot wegen
 - Eis om erfbeplanting te versterken
 - Eis om te combineren met zonnepanelen
 - Opbrengst delen met bedrijven in de omgeving
 - Welke wensen en zorgen heb je bij deze voorwaarden?
- Voorwaarden voor het ontwerp van kleine windmolens
 - wat vind je belangrijk bij de manier waarop kleine windmolens eruit moeten zien?
 - type mast
 - type rotorblad
 - kleur
 - materiaal
 - één type of meerdere typen toestaan?
- Projectparticipatie

- als een ondernemer een kleine windmolen wil plaatsen op de bedrijfsgrond, hoe vind je dat mensen en bedrijven in de omgeving betrokken moeten worden?
 - Geïnformeerd worden
 - Meedenken over ontwerp en voorwaarden
 - Mogelijkheid tot investeren
- Welke wensen en zorgen heb je bij projectparticipatie?

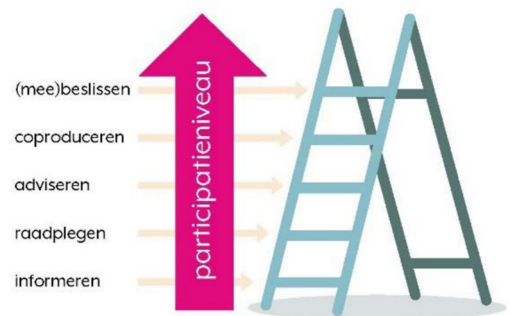
Wat gaat er met de opbrengst van de gesprekken gebeuren?

De resultaten van al deze gesprekken worden vastgelegd in een verslag. Dit verslag gebruikt de gemeente om regels te maken over kleine windmolens. Wethouder Gert van den Ham ontvangt een verslag met wat er leeft onder inwoners en betrokken organisaties. De wethouder stuurt de resultaten door aan de gemeenteraad en legt uit op welke manier de resultaten worden gebruikt bij het maken van regels over kleine windmolens. Met deze opbrengst kan een onderbouwde afweging worden gemaakt.

Participatieniveau

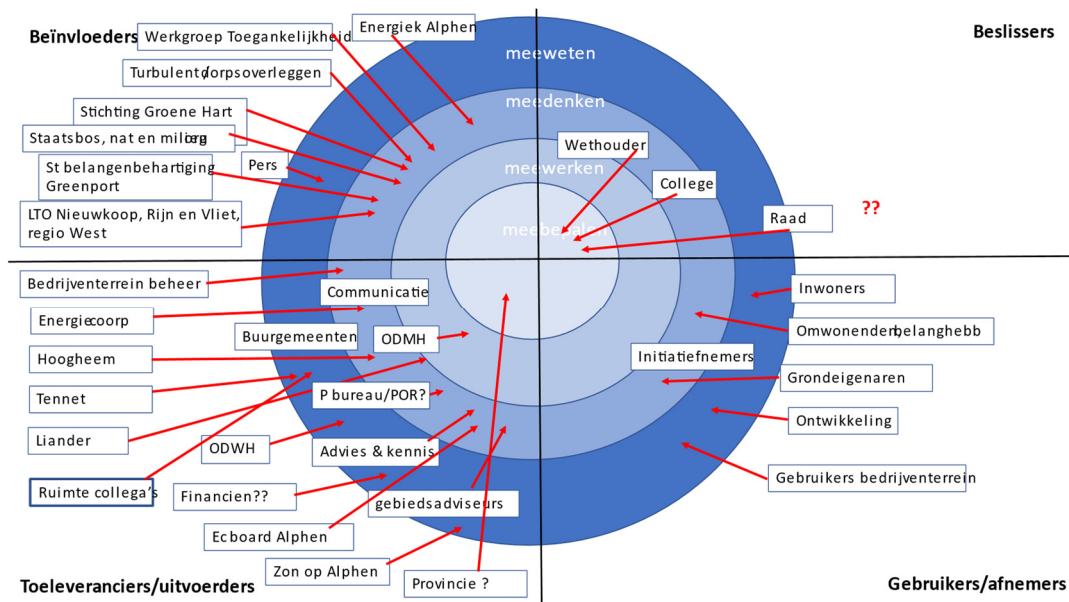
De gemeente Alphen aan de Rijn maakt gebruik van een participatieladder met vijf treden: informeren, raadplegen, adviseren, coproduceren en meebeslissen (zie hiernaast).

Dit participatietraject kan ingeschaald worden op het niveaus 'raadplegen' en 'adviseren'. Tijdens de straatgesprekken raadplegen we inwoners over hun wensen, zorgen en ideeën. Bij de bijeenkomsten met stakeholders en inwoners is er, naast het ophalen van wensen, zorgen en ideeën, mogelijkheid tot verdieping en advisering.

Omgeving en doelgroep

Er zijn verschillende doelgroepen en belanghebbende organisaties in de gemeente om mee in gesprek te gaan over kleine windmolens.

Gevoelig en complex vraagstuk

Kleine windmolens zijn een ingewikkeld onderwerp, zeker voor mensen die er niet dagelijks mee bezig zijn. Het risico bestaat dat mensen denken dat ze te weinig weten over het onderwerp en daardoor maar niet deelnemen aan de gesprekken. Dat willen we voorkomen. Daarom zoeken we naar een balans tussen begrijpelijke vragen en vragen die antwoorden opleveren waarmee de gemeente de regels voor de kleine windmolens kan maken. Het zijn vragen die iedereen kan beantwoorden omdat het gaat over hun eigen belevingswereld. En we leggen alles natuurlijk zo goed mogelijk uit op B1-niveau.

Het vraagstuk is ook gevoelig. Er bestaat weerstand tegen het opwekken van duurzame energie met windmolens. Voor de publieke opinie maakt het weinig uit of het om kleine of grote windmolens gaat. Er is ook wantrouwen tegen de overheid in het algemeen. Daarom zullen we zo transparant en duidelijk mogelijk proberen te zijn. We zullen ons altijd kenbaar maken als vertegenwoordiger van de gemeente en uitleggen waarom we de gesprekken voeren. In het gesprek zullen we ook doorvragen. We gaan van mens tot mens in gesprek met inwoners.

In gesprek met zo veel mogelijk verschillende mensen

De kans bestaat dat mensen en organisaties betrokken bij het onderwerp het gesprek gaan domineren. We willen een zo breed mogelijk beeld krijgen van meningen in de samenleving over kleine windmolens. Daarom besteden we speciale aandacht aan juist die andere groep: zij die zich niet vaak in het debat over duurzame energie mengen of hun mening met de gemeente delen. We zorgen dat iedereen kan weten dat het gesprek plaatsvindt en kan meedoen.

Dit doen we door:

- Toegankelijke communicatie
 - op B1-niveau
 - in tekst en beeld
 - via maatschappelijke partners van gemeente zoals dorpsoverleggen en energiecoöperaties
 - online via websites en sociale media
 - offline via lokale kranten
 - offline via bijvoorbeeld flyers
- Straatgesprekken: we gaan op 27 november de straat op, om in gesprek te gaan met inwoners. Dit doen we ook de middag voor de inwonerbijeenkomst in Boskoop. Inwoners kunnen kort en snel hun mening geven en als zij meer tijd hebben ook een verdiepend gesprek van een paar minuten met interviewers voeren.
- Inwonerbijeenkomsten: iedereen is welkom bij deze bijeenkomsten, in de praktijk zien we dat vooral betrokken inwoners deelnemen.

Participatie-activiteiten

Er is gekozen voor een stakeholdergesprek, vier inwoneravonden en straatgesprekken. In dit document wordt toegelicht waarom we voor deze onderdelen kiezen: doel, doelgroep, inhoud, methode. Verdere uitwerking (vragenlijsten, planning, enz.) volgt in andere documenten.

Planning

Een dag per kern: in de middag straatgesprekken, in de avond inwonerbijeenkomst.

- Maandagavond 4 december in Boskoop
- Donderdagavond 7 december in Aarlanderveen
- Dinsdagavond 12 december in Hazerswoude-Rijndijk
- Woensdagavond 20 december in Zwammerdam

Stakeholdergesprek

Deelnemers

Naast inwoners spreken we ook met maatschappelijke organisaties en bedrijven met een belang bij de regels over kleine windmolens in de gemeente. Deze organisaties en bedrijven noemen we stakeholders.

De gemeente nodigt de volgende stakeholders uit: dorpsoverleggen, energiecoöperaties, initiatiefnemers van projecten met kleine windmolens, LTO en eventueel andere vertegenwoordigers van agrariërs. Daarnaast nodigt de gemeente ook de netbeheerder en Omgevingsdienst uit.

Vanuit de gemeente zijn de gebiedsadviseurs, adviseurs energietransitie en wethouder aanwezig.

Naar schatting zijn ongeveer 10 tot 15 organisaties aanwezig en ongeveer 15 tot 25 mensen.

Doel

Het belangrijkste doel van het gesprek met stakeholders is om hun visie op kleine windmolens te verzamelen. De gemeente is benieuwd naar de kansen voor en risico's van het plaatsen van kleine windmolens, die zij vanuit hun eigen expertise zien. De stakeholders antwoorden vanuit het eigen belang, net als dat inwoners een belang hebben. We stellen stakeholders dezelfde vragen als inwoners, zodat we de antwoorden van beide groepen kunnen vergelijken. Beide groepen hebben op deze manier invloed op de op te stellen regels over kleine windmolens.

Daarnaast is het voor de toekomstige samenwerking van belang dat de verschillende groepen ook hun belangen, wensen en zorgen met elkaar delen. Met deze uitwisseling kan meer begrip ontstaan voor elkaars perspectief.

Methode

Het stakeholdergesprek vindt op 29 november van 16.00 tot 17.30 uur plaats in het gemeentehuis, met de mogelijkheid om na te praten met een drankje. En bij voorkeur op een locatie met meerdere ruimtes waar de groepen apart met elkaar in gesprek kunnen.

Een dagvoorzitter van EMMA leidt het gesprek. Na de opening en uitleg van het doel en de opzet van het gesprek, heet de wethouder iedereen welkom. Vervolgens licht een adviseur duurzaamheid van de gemeente of een landschapsadviseur van de gemeente of provincie het vraagstuk toe, zo veel mogelijk met behulp van visualisaties.

Vervolgens gaan de stakeholdergroepen apart, onderling met elkaar in gesprek over kleine windmolens. Onder leiding van een gespreksbegeleider en notulist worden de vragen op posters besproken. De gespreksbegeleider of notulist schrijft op postits de inbreng van de stakeholders.

Tot slot komen alle groepen weer samen in de plenaire zaal om elkaar hun eigen visie te presenteren. Dan is er tijd voor wederzijdse vragen en een gesprek.

Inhoud

Gebaseerd op vragen op bladzijde 5 en 6.

Straatgesprekken

Doel en doelgroep

We voeren straatgesprekken om drie hoofdredenen:

1. Brede, diverse groep inwoners spreken, ook mensen die normaal gesproken niet snel hun mening geven over duurzame energie of in gesprek gaan met de gemeente.
2. Mening inwoners verzamelen over het onderwerp.
3. Overwegingen en motivatie achter keuzes en antwoorden van inwoners achterhalen

Methode

De gesprekken worden gevoerd door twee medewerkers van EMMA.

Mensen hebben weinig tijd. Dus het moet makkelijk, snel en leuk zijn om mee te doen. Daarom zetten we een duidelijke en prikkelende hoofdvraag op een groot bord. Voorbijgangers krijgen een of meerdere stickers om bij een van de antwoorden te plakken. Op deze manier kunnen zij gemakkelijk en snel hun eerste mening geven. Zo hopen we de interesse van inwoners te wekken.

Als inwoners open staan voor een kort gesprek, stellen we een aantal vervolgvragen. Deze vragen worden voorbereid met de gemeente. De antwoorden worden door een medewerker van EMMA genoteerd.

Inhoud

Gebaseerd op vragen op bladzijde 5 en 6.

Inwonerbijeenkomsten

Doelgroep

- Alle inwoners van de gemeente zijn welkom en uitgenodigd.
- Uit ervaring blijkt dat vooral betrokken inwoners met een sterke mening en enige kennis naar inwoneravonden komen.

Doel van bijeenkomst

- Informatie delen over het onderwerp.
- Inzicht verwerven in de visie van inwoners op deze onderwerpen en de motivatie en argumenten die hier aan ten grondslag liggen.
- Beantwoorden van vragen van inwoners.

Aanpak

- Plenaire opening door dagvoorzitter. Zo kort en bondig mogelijk om een groepsgesprek en wij-tegen-zij-situatie te voorkomen.
 - uitleg van kleine windmolens
 - uitleg doel en opzet van de avond en hoe resultaten gebruikt gaan worden
 - introductie van medewerker van de gemeente
 - uitleg beleid van de gemeente
 - uitnodiging voor gesprek aan de tafels
- Gesprekken aan drie tot vijf tafels verspreid over de ruimte
 - Eén onderwerp per tafel
 1. Tafel 1 gaat over onder welke voorwaarden kleine windmolens er kunnen komen (aan de hand van visualisaties van landschappelijke inpassing en ontwerp)
 2. Tafel 2 gaat over de manier waarop burgers en bedrijven uit de gemeenten worden betrokken bij kleine windmolens in de buurt: meedenken, meebeslissen, investeren?
 - Poster(s) met vragen over het onderwerp, gebaseerd op bladzijden 5 en 6
 - Postits en pennen om antwoord te geven op de vraag en op de poster te plakken
 - Eén of twee gespreksbegeleiders (EMMA en gemeente)
 - Informatiefolder met meer uitleg over onderwerp tafel
- Gespreksleiders (EMMA en gemeente)
 - legt onderwerp en hoofdvraag uit als daar behoefte aan is;
 - moedigt inwoners aan reacties op postits of het grote vel te schrijven;
 - beantwoordt vragen van inwoners;
 - stelt verdiepende vragen aan inwoners.
- Inwoners lopen rond en kunnen per tafel
 - Post-its plakken op poster met antwoord op vragen of op poster met kaart;
 - vragen stellen aan gespreksleider of mede-inwoners;
 - reacties schrijven op groot leeg vel op tafel.
- Host (gemeente)
 - staat bij de ingang;
 - heet nieuwe mensen welkom;
 - legt bedoeling van de avond uit.
- Afsluiting van de avond rond 21.30 uur
 - door dagvoorzitter

- dankwoord

Achteraf

- Communicatie met foto en kort verslag (gemeente)
- Aantekeningen van gesprekken opsturen naar EMMA (alle gespreksleiders)
- Resultaten analyseren en opnemen in verslag (EMMA)